

שם המחקר : מיזם מחקר בתי אב בהם מתגורר ילד או בוגר עם מוגבלות שכלית

שנה : 2017

מס' קטלוגי : 121

שם החוקר: פרופ' אריק רימרמן, ד"ר איילת גור ופרופ' מיכל גרינשטיין- וייס.

רשות המחקר: הקתדרה ע"ש ריצ'ארד קרוסמן לרווחה ותכנון חברתי, בית הספר לעבודה סוציאלית, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה הר הכרמל, חיפה ובית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת וושינגטון סנט לואיס, ארצות הברית.

מגבלות המחקר והמלצות למחקרי המשך

המחקר בקש מהמשתתפים לחלוק עם המראיינים מידע אישי, הקשור בדחק ומצב כלכלי. חשיפת פרטים אלה אינה קלה לנשאלים ואינה נטולה רציה חברתית. החוקרים נקטו במשנה זהירות כדי להקפיד על סודיות. הפנייה הראשונית להשתתפות במחקר נעשתה דרך מנהלי השירותים (מנהלי המע"שים ומעונות היום). יחד עם זאת רבים מהם ציינו כי נכונותם של הנשאלים אינה גבוהה בשל פניה תכופה אליהם מגופים שונים.

מגבלה נוספת מתייחסת לאורכו של הריאיון שלא אחת נקטע בשל מחויבותו של המראיין להיענות לצרכים שוטפים שעלו. יש לציין כי חלק קטן מהמראיינים הפגין חוסר רצון לענות על כל הפריטים, בעיקר אלה המתקשרים להכנסות והוצאות של בית האב.

המלצות:

- א. מוצע לקיים דיון מעמיק בממצאי המחקר במשרד הרווחה והשירותים החברתיים ובמוסד לביטוח לאומי.
- ב. ממצאי המחקר מעידים שהיקף הקצבאות וההטבות מסייע לבתי אב בהתמודדות הכלכלית ויתכן אף מחלץ את חלקן מגלישה לעוני. יתכן והעלאת הצפויה בקצבאות "נכות כללית" עשויה לשפר עוד יותר את מצבן הכלכלי.
- ג. אך אליה וקוץ בה, יתכן והתלות הגבוהה בקצבאות הניתנות לבן המשפחה עם מוגבלות שכלית התפתחותית עומד בסתירה לכוונתה לעודד את יציאתו לדיור עצמאי וחיים עצמאיים. יש לבחון סוגיה זו לעומקה כיון שהיא נוגדת את מדיניות מנהל המוגבלויות משרד הרווחה להרחיב את הצע שירותי הדיור בקהילה. בכל מדיניות המכוונת לתמוך במשפחות יש להתחשב בתלות הגבוהה של בתי האב בקצבת בן המשפחה עם מוגבלות שכלית התפתחותית.

- ד. חשיבות לעקוב אחרי בתי אב מהחמישונים התחתונים שרמת תלותם בקצבאות ושירותים הינה קרדינאלית. משפחות אלה יתקשו לתמוך בדיור חוץ ביתי של הבן/הבת. יציאה זו עלולה לפגוע בשרידותה הכלכלית.
- ה. ממצאי המחקר מעידים על פערים כלכליים, תרבותיים ובשימוש בשירותים בין בתי אב יהודים וערביים. ראוי לבחון דרכים לצמצום פערים אלה לא רק בהרחבת תשתיות במגזר הערבי אלא לבדוק מדוע היקפי התמיכה המשפחתית של המשפחה הערבית התדלדלו באופן מובהק בשנים האחרונות.
- ו. רב ההורים דיווחו על בדידות והעדר תמיכה משפחתית. הממצאים המדווחים מדאיגים משום שהם מעידים על בדידות והעדר הזדמנויות להתערות בחברה. רצוי שמנהל המוגבלויות יפתח תכניות לחיזוק התמיכה החברתית והתערות החברתית בקהילה.
- ז. רמות הדחק של המטפלים העיקריים, בעיקר אימהות, הן גבוהות. בעיקר, מדאיגה דיווחיהן כי בשל הטיפול בבן/בת עם מוגבלות שכלית נפגעה הקריירה שלהן. אימהות שעבדו בטאו רמות נמוכות של דחק. על מנהל המוגבלויות לפתח עם משרד הכלכלה תכניות לעידוד לימודים ועבודה לאימהות אלה, ובכלל להשקיע יותר משאבים בחיזוק חוסנם של בני המשפחה.
- ח. יש חשיבות להמשיך בניטור שיטתי צרכיהם הכלכליים והפסיכוסוציאליים של בתי אב בהם מתגוררים ילדים ובוגרים עם מוגבלויות שכליות. אחד מהאתגרים העומדים בפני מנהל המוגבלויות החדש במשרד רווחה הוא להרחיב את הניטור לאוכלוסיות נוספות, לרבות אלה עם הספקטרום האוטיסטי, מוגבלויות פיזיות וחושיות.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)